

24. Problém výchovy vo svetle Posolstva Grálu

Apoštol August Manz

Prejav z 12. októbra 1930

To je prirodzené a zákonité dianie, že rodičia sa pokúšajú odovzdať svoje vlastné životné skúsenosti svojim potomkom, aby sa tým stali schopnými vstúpiť dobre pripravený na boj o život, obstať v boji o existenciu. – Už pozorovanie života vyššie vyvinutých zvierat vždy znovu ukazuje nám tento dej. – Zvierací rodičia rozvíjajú prirodzené vlastnosti svojho potomstva, učia deti vlastným príkladom správne sa chopiť schopnosti svojho vlastného druhu, a učia ich dokonca podľa plánu spoznávať nebezpečenstvá boja o prežitie a buď im zabrániť alebo ich víťazne prekonať.

Toto správanie sa nemôže označiť bez ďalšieho ako „výchova“, ak niekto sem dolu vie podľa plánu vplývať na vývoj dieťaťa. – Na sebe musel by sa udiat tento celý priebeh výchovy potomka u ľudí rovnako prirodzene a jednoducho, pri čom by mal iný druh človeka navonok ešte vplyv – to jest musel by sa brať ohľad aj na vývoj ducha, ktorého zviera nemá. – Avšak ľudstvo sa stále viac vzdalovalo od prirodzeného vývoja, sa vo všetkom postavilo bokom od prirodzeného diania; je to preto, lebo sa stále zapletalo do omylov vo všetkých oblastiach ľudského bytia, do ktorých človek sa dal viesť vládou rozumu. – Tak sa pretvorili jednoduché a prirodzené otázky výchovy v priebehu ľudského diania na zložitý problém, ktorý sa vždy vyvíjal spletito a nejasne. – A nemohlo to byť nijak ináč – Keďže základ všetkého poznania o výchove, predstava o podstate človeka a o jeho postavení, jeho vzniku a bytí vo stvorení utvárala sa úplne nesprávne. – A kde základ už nie je správny, tu už nedokáže sa správne zostrojiť v celku a vo svojich jednotlivostiach ani stavba, ktorá sa určila na to, teória o výchove. –

Avšak tento základ, to jest správne poznanie o vlastnom bytí a postavení človeka, je rozhodujúci pre celý problém výchovy, ako nám už jasne ukazuje stručná úvaha. Prirodzený cieľ každej výchovy však zaiste musí vplývať na telesný, duchovný aj duševný vývoj deti tak, že sa postaví do stanoviska správne naplniť účel svojho bytia. – Vychovávateľ si musí bezpochyby úplne ujasniť dva body, aby dosiahol tento cieľ. – Predovšetkým vo veciach, v ktorých spočíva účel bytia človeka. – Keďže predsa je nemožné vychovať niekoho pre účel, ktorý sám úplne nespoznal. – A ďalší pre výchovu rovnako dôležitý bod je otázka po podstate jednotlivého človeka. – Keďže len ak toto skutočne pozná vo všetkých jednotlivostiach, dokáže aj prenikavejšie vplývať na vývoj vlastností a schopností dospievajúcej mládeže.

V oboch smeroch ľudstvo išlo doteraz v podstatnej veci chybné. – Ani mu nebolo jasné o tom, aký je vlastný zmysel pozemského bytia, ani nepoznali vlastnú podstatu bytosti a jej priebeh vývoja. – Až Posolstvo Syna človeka prinieslo ľuďom pravé poznanie aj o týchto obidvoch dôležitých otázkach. – Potom však so správnym poznaním o tom musí sa postaviť aj problém výchovy na úplne nový základ.

Zatiaľ čo sme spoznávali teraz v prednáške v minulú nedeľu a počas hodiny povznesenia v uplynulú strediu iba všeobecné návody, ktoré učenie Syna Človeka určilo pre vzťahy medzi rodičmi a deťmi. – Tak chceme dnes bližšie si všímať problém výchovy zvlášť, tak ako sa podáva Posolstvom Grálu oproti doterajším názorom. –

Názory na účel a cieľ výchovy ako aj na používané metódy sa veľmi menili počas storočí a v jednotlivých národoch. Avšak podstatné bol vo všeobecnosti zaiste neustály zámer vychovávať dospievajúcu mládež vo vlastnom svetonázore a na užitočných a prospešných členov ľudskej spoločnosti, ktorí ako takí sú v stave naplniť svoje miesto v živote. – Vplyv vychovávateľa sa pritom vzťahoval na plánovaný rozvoj telesných, duchovných a duševných vlastností dieťaťa. – Význam, ktorý sa pripisoval jednotlivým týmto trom zložkám výchovy, bol úplne rozličný a často sa menil. – Napríklad je známe, že v starovekých gréckych štátoch u Sparťanov prevládala požiadavka telesného otužovania a u Aténčanov harmonické utváranie tela a ducha. – Prehnané vzdelávanie o duchu a o duši pod

úplným zrieknutím sa telesnej výchovy robili kláštorne školy v stredoveku. – Tak to vychádzalo z existujúcej neznalosti podstaty prirodzenej výchovy – trvalé sem a tam, hore-dolu v cieľoch a metódach. – Keďže aj oni museli sa skutočne zmeniť, zodpovedajúc mienke, akú mali samotní ľudia v jednotlivých dobách.

Významná revolučná zmena pre európsku pedagogiku nastala koncom 18 storočia francúzskym spisovateľom Jeanom Jacquesom Rousseauom s jeho výzvou „Návrat k prírode“. Od prirodzenosti, pôvodnosti sľuboval si plné šťastie človeka. Mal by rozumieť pod „prirodzenosťou“ vedomé a pokorné vpravenie sa do božských prírodných zákonov, potom by bol na správnej ceste poznania. – Keďže to však nebol tento prípad, jeho výzva mohla spôsobiť iba zmätok.

V novej vede o výchove teraz hrá významnú úlohu teória dedičnosti. – Učí ako je známe, že deti dedia určité vlastností a schopností od rodičov, ktoré potom preniesli sa na nich, a preto sa nedajú napraviť. – Teraz je jasné, že pre problém výchovy a jej metód je veľmi dôležité a veľavravné chápanie možnosti môcť pôsobiť vo všeobecnosti výchovne. – Už starí grécki filozofi si položili otázku, či sa čnosti dajú naučiť. – To sa hovorí inými slovami, či je možné ovplyvniť rozvoj vrodenných vlastností a schopností výchovnými opatreniami v dobrom zmysle. – Alebo či je toto takzvané „posúdenie“ človeka také silné, že musia sa nepretržite rozvíjať raz danom smere, či sa niekto usiluje pôsobiť na nich výchovne alebo nie. – Ak niekto premyslí tento myšlienkový chod až do konca, tak musí prísť k správne názoru, že výchova buď nie je už vôbec, alebo predsa len má malú váhu, keď nie je možný vplyv na prinesené vlastností. – Moderná teória o dedičnosti je v nebezpečenstve dostať sa do slepej uličky, ako sme to postrehli. – Aký neoprávnený a nesprávny je názor, pokiaľ sa vzťahuje dedičnosť na duševné a duchovné vlastností, dozvedeli sme sa to v prednáške o význame učenia o reinkarnácii.

Celé správne posudzovanie problému výchovy skôr musí vychádzať iba z poznania, ktoré Syn človeka priniesol nám práve o tomto bode. – Výslovne učí nás nasledovné:

„Avšak človek skutočne nedokáže odovzdať svojim deťom nič zo svojho živého ducha.“

„Neexistuje žiadna duchovná dedičnosť!“

„Žiadne dieťa nemôže ďakovať svojim rodičom za nejaké duchovné schopností, avšak práve tak málo robiť výčitku za chyby!“¹

Každé dieťa je duchovne sama pre seba dovŕšená osobnosť. Prináša si sám svoje duchovné vlastnosti so sebou na Zem podľa stupňa zrelosti, ktorý príslušný človek dovtedy nadobudol počas svojho vývoja, a podľa jeho dovtedy získaných zvláštností. – Dieťa si často prináša so sebou mocnú karmu, ktorú však má splatiť v novom živote.

Predmet výchovy, dieťa, je však preto človek vybavený s určitými so sebou prinesenými schopnosťami a vlastnosťami – Avšak tieto vlastnosti a schopnosti neležia na ňom v nejakom spôsobe až tak, aby sa nemohli vyvíjať, meniť alebo úplne odsunúť. – Teda dieťa spĺňa prvý predpoklad výchovy bezvýhradne: je prístupne k vplyvu na svoj vývoj. – Aby sme tejto stránke problému mohli úplne porozumieť, musíme si spomenúť na to, čo sa nám zvestovalo o priebehu vývoja ľudského duchovného zárodok. – Duchovný zárodok má iba ušľachtilé a čisté schopnosti. – Pri jeho prvej inkarnácii do hrubohmotnosti dosiahol potom v súlade svojim prianiam a chceniam počas svojho putovania už určitú svojráznosť, priniesol dobré vlastnosti pre vývoj a nadobudol si zlé vlastnosti a aj niektoré sklony. – Počas pozemského putovania zaťažuje sa väčšina ľudstva vinou a vytvára sa karma. – S touto karmou človek príde zaťažený potom po dlhšom-kratšom putovaní v jemnohmotnosti opäť na Zem so všetkými svojimi rozvinutými dobrými a ušľachtilými a nadobudnutými zlými a neušľachtilými vlastnosťami. – A má Bohmilú úlohu odstrániť svoju karmu, súčasne sa oslobodiť od každého neušľachtilého sklonu a každej zlej vlastnosti a vychovať správnym využitím svojej slobodnej vôle dobré a ušľachtilé schopnosti spočívajúce v jeho najvnútornejšom jadre, aby mohol vystúpiť k Svetlu.

Keď teraz človek má určenie vyvinúť sa k vyššiemu a oslobodiť sa od všetkého zlého a neušľachtilého, potom musí byť náležite daná aj možnosť neušľachtilé vlastnosti a schopnosti opäť odložiť a vyvíjať sa k ušľachtilému. – Teda je aj vplyv v tomto smere od tretej strany, v tomto prípade

---

¹ Všetky tri výroky sú z prednášky Abd-ru-shina: Význam pohlavnej sily pre duchovný vzostup (pozn. prekladateľa)!

zo strany rodičov voči deťom, bez všetkého možný a samozrejmy. – Možnosť výchovy teda je, zvestuje nám Syn človeka jasne a zreteľne. – Čnosti sa dá naučiť.

Podme o krôčik ďalej. – Teda veľmi sporný problém možnosti výchovy rieši Posolstvo Grálu v kladnom význame. – Avšak aký má byť účel a cieľ výchovy? – Pri pozorovaní tohto problému musíme vychádzať z toho, že každý človek má slobodnú vôľu riadiť ním pretekajúcu božskú silu k dobrému alebo zlému následku. – Výchova musí však dosiahnuť predovšetkým konečný výsledok, že vychovávaný získa úplnú jasnosť o tom, že z jeho slobodnej vôle vyplýva zodpovednosť preňho samotného. – Dávnejšia jasnosť o tom, čo dobro a zlo je a čím vlastný človek by bol schopný spoznať tento rozdiel. – Preto sa má stať schopným dokázať postaviť celé svoje myslenie a konanie na tom chcieť len dobro a stať sa úplným a ušľachtilým človekom. – Vyjadrené inými slovami, výchova musí priniesť dieťaťu poznanie o zmysle života. – V rámci tejto prednášky nepotrebuje sa istotne bližšie zaoberať tým, v čom je tento zmysel, keďže sme sa už podrobne zaoberali touto problematikou. – Pre úplné porozumenie postačí poukaz na to, že Posolstvo Grálu neprináša zvlášť fungujúcu mravouku, ktorá by sa musela učiť dorastajúcou mládežou. – Naproti tomu iba zopár, ale podstatných a základných zásad, ktoré určujú v celých veľkých smerniciach, čo človek potrebuje ako mravný zákon pre svoje správanie. – Namiesto toho Posolstvo Grálu učí oveľa dôležitejšie – totiž že človek nesie si v sebe na všetky svoje rozhodnutia neomylné meradlo: cítenie, vnútorný hlas, duchovné v človeku.

A toto cítenie v dieťati prebudiť a rozvíjať je najdôležitejší cieľ správnej výchovy v zmysle Posolstva.

Zmysel života je známy samotnému vychovávateľovi a sám sa usiluje spĺňať ho, to znamená, že sa usiluje oslobodiť od každého neušľachtilého sklonu, ktorý ho pripútava na pozemské, pokúša sa odložiť nešľachetné vlastnosti, ktoré ho pútajú, a rozvinúť dobré a ušľachtilé vlastnosti. – Preto je prirodzené, že musí robiť všetko, aby dieťa sa stalo schopným podobne dosiahnuť ten istý cieľ. – Na to samozrejme nestačí učiť dieťa Posolstvo, ani urobiť to dôverným s učením, ale musí usilovať sa, aby učil dieťa od začiatku žiť podľa Posolstva, uskutočňovať ho. – Aby sa tento cieľ mohol dosiahnuť plánovito, je predovšetkým nevyhnutné, aby vychovávateľ usiloval sa spoznať, aký druh ľudskej duše prišiel tu, aký stupeň zrelosti a vývoja už dosiahla, akými osobitnými sklonmi je zaťažená, aké dobré a aké zlé vlastnosti sa veľmi stvárnil. – Keďže príťažlivá sila rovnorodosti hrá takú veľkú rolu pri inkarnácii, nebolo by ťažké to v sebe jasne vidieť prirovnaním s osobnou svojráznosťou, pravdaže iba potom, keď vychovávateľ má správne sebaopoznanie.

Teda až raz vychovávateľ správne vyzná sa vo svojráznosti dieťaťa, potom je to aj preňho oveľa ľahšie uplatniť svoj vplyv na správnom mieste. – Avšak stále musí mať pred svojim zrakom, že aj v prípade výchovy vzťahuje sa to na prirodzené dianie. – A z toho dôvodu o čo prirodzenejšie postupuje, o to viac bude sa presadzovať, o to správnejšie dieťa bude viesť na ceste nahor k Svetlu.

Takto prichádzame k jednému veľmi dôležitému problému výchovy: problému výchovných metód. Zásadne musí sa tu povedať, ako to práve už odznelo, že celá výchova musí prebiehať prirodzene.

Avšak čo znamená prirodzené?

Syn človeka požaduje v svojom Posolstve stále znovu vpravenie seba do chodu prirodzeného diania, podriadenie seba prírodným zákonom. – A ukazuje nám tieto zákony a ich pôsobenie v celom stvorení. Výchova je teda vtedy prirodzená, keď využíva následok prírodných zákonov, aby dosiahla svoj cieľ. – Teda zákony, ktoré majú obrovský vplyv na stvárnienie a vývoj ľudského bytia, sú zákon príťažlivosti rovnorodého a zákon vzájomného pôsobenia.

A vo výchove hrá ešte prírodný zákon dôležitú rolu, o ktorej Syn človeka raz zvestoval:

„Stvoriteľ vložil do každého tvora prostredníctvom prírodných zákonov pud napodobňovania namiesto slobodnej vôle tam, kde žiadna slobodná vôľa ešte nie je činná. Nazýva sa to všeobecne „vnímavosťou mladosti“. Pud napodobňovania má pripraviť vývoj pre pozemský život, až je u zvierat obohatený a podoprený skúsenosťami, avšak u človeka je pozdvihnutý v slobodnej vôli k sebavedomému konaniu!²“

Keď vychovávateľ uchopí toto všetko správne a úplne, je aj na správnej ceste k prirodzenej výchove.

Nasledujúci výklad teraz to vysvetlí podrobnejšie. Na začiatku dnešnej úvahy sme už poukázali na to, akým spôsobom vyššie vyvinuté zvieratá „vychovávajú“ svoje potomstvo. – Zviera, ktoré nasleduje

---

² Prednáška Abduschina: Význam pohlavnej sily pre duchovný vzostup.

prírodné zákony v svojej celej forme bytia, ukazuje sa nám svojím vpravením do prirodzeného diania prirodzené. – Nemá nás tu upozorňujúce slovo Syna človeka priniesť k poznaniu, že aj my musíme práve tak postupovať? Tak sa nám zvestuje v prednáške „Uctievanie Boha“:

„Avšak k tomu patrí ako podmienka presná znalosť Božích zákonov vo stvorení. Tieto mu ukazujú, ako má žiť, ak chce byť zdravý na tele aj na duši...“

„A predsa je toto ľudstvo také obmedzené, že sa snaží nedbalo prejsť cez túto takú jasnú a jednoduchú nevyhnutnosť, i keď nie je nič naliehavejšie! Ľudstvu neprídu ako je známe tie najjednoduchšie myšlienky. Každé zviera je v tom napočudovanie chytrejšie než človek. Vpraví sa do stvorenia a je v ňom podporované...³“

Zviera vychováva teraz svoje potomstvo hlavne svojim príkladom a mimovoľným využitím pudu napodobňovania u mláďaťa. – To je v ňom, v rámci jeho vlastného účelu bytia, ako sa má správať. – Ukazuje mu, ako musí liezť, bežať, skákať a lietať, ako vyhýbať sa niekomu a premôcť niekoho, ako niekoho uloviť, aby získal živobytie. – Vlastný príklad je teda najdôležitejší výchovný prostriedok.

Málo by to byť teraz práve u človeka ináč? Nie, zaiste nie. – Aj ľudský vychovávateľ dosiahne najviac svojim príkladom, životom, ktorým sám predchádza. – Pritom spolupracuje vychovávateľ s pudom napodobňovania rovnako prirodzene, ktorý skutočne, ako sme počuli pred chvíľou, spočíva v každom mladom ľudskom dieťati a obzvlášť úplne prevláda v prvých rokoch až dovtedy, kedy sa uňho začne rozvíjať slobodná vôľa.

Avšak pôsobenie príkladom je zrozumiteľné aj skrze pri tom vznikajúce jemnohmotné deje, o ktorých nám podrobne zvestoval Syn človeka.

Cez od vychovávateľa pochádzajúce dobré, ušľachtilé a čisté prúdy tvorí vychovávateľ okolo seba svoje duchovné okolie, atmosféru čistoty, ktoré musí bezpodmienečne uplatniť svoj vplyv na dospievajúce dieťa, keď vzniká slobodná vôľa. V dieťatú sa prebúdzajú a rozvíjajú iba driemajúca rovnorodosť. – A neušľachtilé nerovnorodé sa odrazí, bezpodmienečne zanikne, keďže ho neposilňuje žiaden jemu rovnorodé prúdenie sily z neušľachtilého okolia.

Vychovávateľovi potom môže iba podariť sa úspešne bojovať proti neušľachtilým sklonom dieťaťa, keď sám sa neoddáva týmto sklonom, keď on sám sa im neotvoril. – Nepodarí sa mu to, ak ešte sám sa oddáva rovnakým sklonom, keďže síce nezbadá to ako nesprávne, ale ktoré je slabý odložiť, potom nedokáže odnaučiť dieťa sklonu ani najprisnejšími opatreniami. – Keďže z rovnorodosti vychovávateľa prichádza dieťatú neustále nová sila, ktorá umožní ďalšie existovanie sklonu a dokonca ho zosilní. – Správna a úspešná výchova dieťaťa teda musí začať u seba výchovy rodičov – to je bezpochyby správnejšia zásada výchovy, ktorú nám potvrdzuje aj Posolstvo Grálu, pre ktorú však najskôr sme poskytli vysvetlenie a odôvodnenie. – Dobrý príklad je oveľa hodnotnejší než neústupná autorita a prísna disciplína.

Zaiste pri žiadnej výchove nemôže chýbať v správnom okamihu nasadená sila. – Aj to nás učil Syn človeka. – Táto prísnosť je dôležitá a musí sa zjednotiť aj s prirodzenou láskou rodičov k svojim deťom. – Podrobne sme si všimli túto požiadavku Posolstva Grálu v prednáške: „Najväčšia časť pravej lásky je prísnosť“, ktorá si zobrala za základ slová Syna človeka: „Opravdivá láska sa nepozera na to, čo páči sa druhému, čo je mu príjemné a spôsobuje mu radosť, ale bude riadiť sa iba tým, čo prospieva druhému!“⁴

Z toho dôvodu nesmiem sa dnes síce obmedziť na to, len, aby som stručne uviedol niekoľko základných bodov z takejto úvahy. – Prehnaná, zhovievavá láska vedie k nevhodnej slabosti voči deťom, k rozmaznaniu a vždy väčšej povolnosti k chybám a prianiam detí. – Tým škodí sa príslušnej duši, keďže v prípade potreby zosilňujú sa a zväčšujú sa neušľachtilé vlastnosti a každý zlý sklon, keď sa neplánuje nič robiť proti tomu.

Cieľ výchovy, zlepšenie so sebou prinesených zlých vlastností, rozvoj driemajúcich dobrých vlastností, nemôžu sa dosiahnuť takýmto nesprávnym stanoviskom vychovávateľa. – Naozaj, dokonca takáto nesprávna výchova môže mať ešte horšie následky. – Lebo neustále ústupčivá, na nesprávnom mieste odpúšťajúca a všetky chyby zakrývajúca láska skutočne donúti dokonca dieťa, ktoré si so sebou

³ Obe citáty sú z prednášky Abdruschina: „Uctievanie Boha“ (pozn. prekladateľa).

⁴ Prednáška Abdruschina: „Náboženstvo lásky“ (pozn. prekladateľa).

prinieslo v podstate možno celkom dobré schopností a vlohy, keďže azda ani nenadobudlo si neušľachtilé vlastnosti, ktoré vedú neustále nadol namiesto vzostupu nahor, najskôr v nesprávnom smerovaní vytvorí v ňom zlý sklon. – Tak zaťaží sa príslušný človek v novom živote ešte ťažšou karmou, namiesto toho, aby odstránil tú so sebou prenesenú. – Keďže vieme, že vychovávateľ zaťažil sa sám ťažkou karmou takým nesprávnym správaním sa, následne musíme spoznať, že zodpovednosť rodičov je ešte väčšia, než si doteraz myslelo ľudstvo.

Posolstvo Grálu požaduje správnu lásku aj pri výchove. – Zaiste dieťa smie rozmaznať sa so starostlivosťou, ktorou rodičia môžu mu formovať život tak, že dieťa nájde šťastie a radosť. – Zväzky lásky, dôvery a priateľstva majú ovíjať sa okolo rodičov a detí. – Avšak toto šťastie, ktoré rodičia poskytujú dospievajúcemu dieťaťu, predovšetkým nesmie spočívať v pozemskej oblasti, ale v duchovnej. – Dobrý rodič neustupuje rozmarom dieťaťa, nie je otrokom hýrivosti a márnomyseľnosti. Ale rozumní rodičia vedú dieťa postupne na druhú stranu k rozumu duchovnej, ušľachtilej radosti. – Dobré vlastnosti láskyplne sa rozvíjajú a podporujú; naproti tomu chyby sa neobdivujú a nezakrývajú, ale skúšajú bojovať proti tomu a vykoreniť to. – S láskyplným dohováraním, ale aj s prísnosťou a dôslednosťou zakročuje sa proti všetkým chybám a zlým vlastnostiam. – Pred spravodlivým trestom vo výchovnej forme smie sa práve tak málo ľakať, ako pred donucovacím opatrením. – Síce toto sa najskôr chce cítiť ako tvrdé. Ich zošľachtľujúce pôsobenie sa však ukáže v následkoch privykaním.

Ak bude vychovávateľ, ktorý napĺňa požiadavku Syna človeka „najväčšia časť pravej lásky je prísnosť“ správne a zrozumiteľne, ale tak aj dokáže uskutočniť výchovný ideál, a jemu zverené ľudské duše vychovať na dokonalých a ušľachtilých ľudí – im tak pomôcť k vzostupu k Svetlu, ktorý im Bohom chcene má priniesť nová inkarnácia. – – –

Naša doterajšia úvaha vzala do úvahy iba jednu stránku výchovy, ktorá je samozrejme naozaj aj najdôležitejšia, najvýznamnejšia a najzávažnejšia pre ľudstvo: duchovný rozvoj. – Pritom pod duchom máme rozumieť v zmysle Posolstva Grálu bytostné jadro človeka, duchovné jadro, na ktorého rozvoji vskutku veľmi záleží.

Oblasť výchovy tela a intelektu, rozumu zostáva vyhradená neskorším uvažovaniam, ako sa má ukázať aj na niekoľkých príkladoch, ako jednotlivo prejavuje sa pretvorenie celého problému Posolstvom.

Avšak už dnes sme spoznali, že Posolstvo Grálu ukazuje aj tu novú cestu, ktorá vedie nahor k Svetlu, keď žije sa podľa zvestovaného Slova.

Amen.

Do slovenčiny preložil Mgr. Filip Jendrichovský, na ktorého je kontakt filipjendrichovsky@mail.ru .